

A világ tudománya magyar diplomaták szemével

REFORMTERVEK A BRIT FELSŐOKTATÁSBAN

Szalai-Szûcs Ildikó

tudományos és technológiai attasé, London – ISzalai-Szucs@huemblon.org.uk

A brit kormány 2003. januárjában tette közzé *A felsőoktatás jövője* című dokumentumot, amely a 2002. júliusában közreadott, a következő három év tudományos költségvetésében meghatározott forrásokra, valamint a kormány 2002. nyarán nyilvánosságra hozott innovációs stratégiájára épít. A reformok célja a felsőoktatási rendszer hármasküldetésének – kutatás, tudástranszfer, oktatás – hatékonyabbá tétele, beleértve az állami támogatási rendszer javítását.

A felsőoktatásban folyó *kutatással*/kapcsolatban alapelvek, hogy a támogatások elosztásában a nemzetközi viszonylatban kiemelkedő kutatási tevékenység, továbbá a kutatási együttműködések gyakorisága és minősége legyen a meghatározó. Az Egyesült Királyság felsőoktatási intézményei jelentős részben kutatási tevékenységük alapján részesülnek költségvetési támogatásban, amelyet a négy-öt évente elvégzett *Kutatás-értékelési akció* (Research Assessment Exercise) alapján határoznak meg. A források kihelyezésében a kormány a kiemelkedő kutatási eredményeket elért intézményeket részesíti előnyben, ahol olyan tanszékek is támogatást kaphatnak, amelyek kutatás szempontjából

egyébként nem élvonalbeli egyetemek részét képezik. Külön előnyt élveznek az országos szempontból különösen aktuális kutatási témák. Az allokációs mechanizmus alakításával a kormánynak az a célja, hogy a felsőoktatási intézmények bizonyos tevékenységi körökre specializálódjanak: a hagyományosan kutatás-intenzív egyetemek tovább erősítsék ezen vonalukat, míg az oktatásban kiemelkedő, de nem annyira kutatás-orientált intézmények az oktatás színvonalának fejlesztésére összpontosítsanak. A kutatási projektek finanszírozásánál a kormány kiemelten támogatja kutatási konzorciumok, valamint nagyobb méretű, komplex kutatási programok/teamek létrehozását. Sürgős feladatként jelenik meg a kutatási együttműködések minőségének felmérésére alkalmas *kritériumrendszer* kidolgozása.

Az egyetemi kutatási tevékenység ösztönzésével összefüggésben nő a PhD hallgatók támogatása. A Kutatási Tanácsos által adott PhD ösztöndíjak minimális összege két éven belül 9000-ról 12 000 fontra nő, növelik a posztdoktori kutatók számára nyújtott képzési lehetőségeket és 1000 db, öt évet átfogó tudományos ösztöndíjat fognak folyósítani.

A reformtervek között szerepel egy új *Kutatási Tanács*: az Arts and Humanities Research Council létrehozása 2005-ig. Ez az intézkedés a jelenleg különböző állami csatornákon át finanszírozott terület jelentőségének elismerését jelenti az egységes és hatékonyabb finanszírozási modell révén.

A felsőoktatási intézmények *tudástranszferrel* kapcsolatos tevékenysége az Oktatási Minisztérium és az innovációért felelős Ipari és Kereskedelmi Minisztérium (DTI) együttműködésének erősödését igényli. Ide tartozik a tudás- és technológia-transzferre vonatkozó ismeretek oktatása, a konkrét egyetemi-üzleti együttműködések élénkítése, és az egyetemek regionális gazdaságfejlesztésben betöltött szerepének hangsúlyosabbá tétele. A Felsőoktatási Innovációs Alap költségvetését megnövelik, s a jövőben a felsőoktatást támogató harmadik (állami) csatornának tekintik, amely az egyetemeket a gazdasági növeke-

dés élénkítésében játszott szerepük szerint fogja támogatni. Újdonság, hogy *hálózatot* hoznak létre húsz olyan felsőoktatási intézményből, amelyek kevésbé kutatás-orientáltak, de tudástranszfer-tevékenységük reprezentatív a vállalati szférával való együttműködés tekintetében.

A reformtervek legvitatottabb eleme a 2006/2007 tanévtől kezdve a felsőoktatási intézmények *egyéni döntése alapján* kiszabható tandíj bevezetése. A „top-up fee” nevű tandíj összege nem haladhatja meg a 3000 fontot (a jelenlegi rendszer szerint a brit valamint az EU-tagországo kból jövő állampolgárok az egyetemi alapképzésért – BA – az Egyesült Királyság minden felsőoktatási intézményében azonos tandíjat fizetnek, amely legfeljebb 1075 font lehet). Ezzel az intézkedéssel az egyetemek saját forrásait kívánják növelni.

